

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ КІНО І ТЕЛЕМИСТЕЦТВО

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Освітня кваліфікація: магістр перформативного мистецтва
(сценічне мистецтво)

Форма здобуття освіти – денна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 08 від “3” вересня 2025р.

м. Івано-Франківськ – 2025р.

Розробник:

Кукуруза Надія Вікторівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри сценічного мистецтва і хореографії навчально-наукового інституту мистецтв.

Левченко Надія Ігорівна- доцент кафедри сценічного мистецтва і хореографії навчально-наукового інституту мистецтв.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 8 від «3» вересня 2025р.

Завідувач кафедри:

Надія КУКУРУЗА

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Сучасне українське кіно і телемистецтво
Викладач (-і)	Кукуруза Надія Вікторівна Левченко Надія Ігорівна
Контактний телефон викладача	+380951968302
Е-mail викладача	nadiia.kukuruza.nv@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Лекції, практичні, семінарські, самостійна робота
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Статус дисципліни	вибіркова
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	У зручний для здобувачів час за узгодженням з викладачем.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Сучасне українське кіно і телемистецтво» спрямований на поглиблене вивчення новітніх процесів у вітчизняному аудіовізуальному просторі в контексті світового кінематографа та медіакультури. Програма охоплює ключові етапи становлення українського кіно й телебачення періоду незалежності, аналіз провідних художніх тенденцій, жанрових трансформацій, естетичних стратегій і виробничих моделей.

Особлива увага приділяється дослідженню авторського кіно, документалістики, телевізійних форматів, серіального виробництва і взаємодії екранного мистецтва з цифровими платформами й новими медіа. Курс розглядає кіно і телемистецтво як важливі інструменти формування національної ідентичності, культурної пам'яті та суспільного діалогу, аналізує репрезентацію історії, війни, соціальних трансформацій і особистісного досвіду в сучасному українському екранному наративі.

У процесі навчання студенти опановують теоретичні підходи до аналізу фільму і телевізійного продукту, розвивають навички інтерпретації візуального тексту, критичного мислення та міждисциплінарного аналізу. Результатом вивчення дисципліни є сформована здатність до професійної оцінки сучасних українських аудіовізуальних творів, розуміння їхнього місця в культурному процесі та застосування отриманих знань у власній творчій чи дослідницькій практиці.

Метою курсу «Сучасне українське кіно і телемистецтво» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти здатності до професійного аналізу, інтерпретації та критичного осмислення процесів розвитку

сучасного українського кіно й телебачення, розуміння їхніх естетичних, соціокультурних та виробничих особливостей, а також застосування здобутих знань у творчій, науковій та практичній діяльності в сфері аудіовізуального мистецтва.

Цілі курсу

У результаті опанування дисципліни здобувачі освіти повинні:

- поглибити знання теоретичних і історичних засад розвитку українського кіно і телемистецтва доби незалежності;
- засвоїти основні етапи становлення сучасного національного кінематографа та телевізійного виробництва;
- навчитися здійснювати комплексний аналіз художньої структури фільму й телевізійного продукту (жанр, драматургія, режисура, операторська робота, монтаж, звук, візуальна мова);
- розвинути здатність до критичного осмислення актуальних тенденцій українського аудіовізуального простору в контексті глобальних медіапроцесів;
- сформуванати навички інтерпретації екранного твору як культурного тексту, що відображає проблеми ідентичності, історичної пам'яті, соціальних трансформацій та сучасного суспільства;
- удосконалити вміння застосовувати отримані знання у власній творчій, продюсерській або дослідницькій практиці.

4. Програмні компетентності та результати навчання.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (наукових, архівних, аудіовізуальних, медіаплатформ).

ЗК2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у процесі інтерпретації та аналізу аудіовізуальних творів.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та працювати в команді задля досягнення спільної мети у сфері кінематографа й телемистецтва.

Фахові компетентності:

СК1. Усвідомлення місця та ролі сучасного українського кіно і телемистецтва у національному та світовому соціокультурному просторі, здатність виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку аудіовізуального мистецтва.

СК2. Здатність виявляти й аналізувати актуальні проблеми розвитку кіно і телемистецтва, брати участь у фахових дискусіях щодо мистецьких, освітніх та культурних процесів.

СК3. Здатність здійснювати дослідницьку діяльність у сфері сучасного українського кіно та телемистецтва.

СК4. Здатність до художньо-критичної діяльності у сфері аудіовізуального мистецтва, формування аргументованої оцінки фільмів і телевізійних продуктів.

СК5. Усвідомлення синтетичної природи кіно і телемистецтва, їх взаємодії з літературою, театром, музикою, візуальним мистецтвом, новими медіа та цифровими технологіями.

Результати навчання:

ПР1. Уміти аргументувати власну позицію, упорядковувати факти, аналізувати, порівнювати, класифікувати аудіовізуальні явища та робити обґрунтовані висновки у процесі науково-дослідної діяльності.

ПР2. Виявляти тенденції та перспективи розвитку сучасного українського кіно і телемистецтва на основі аналітичного осмислення подій і фактів минулого та сучасності, а також вирішувати дослідницькі, творчі й організаційні завдання у сфері професійної діяльності.

ПР3. Організовувати колективну діяльність задля реалізації творчих і дослідницьких проєктів у сфері аудіовізуального мистецтва.

ПР4. Використовувати сучасні комунікаційні технології для здійснення професійних контактів, презентації результатів досліджень і творчих напрацювань.

5.Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	10
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20
самостійна робота	60
Індивідуальні заняття	-

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
2	В6 Перформативні мистецтва В6.03 Хореографічне мистецтво	1	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Сам.роб.
Змістовний модуль 1			
Тема 1. Виникнення кінематографа в Україні (1893–1910-ті роки) Винахід «кінескопа» Йосипа Тимченка. Перші кінопокази та становлення кіномови. Україна в контексті раннього світового кіно.	2		
Тема 2. Період ВУФКУ та феномен німого кіно (1920–1930-ті роки) Організація кіновиробництва в УСРР. Розвиток студій.	2		5

Творчість та значення Олександра Довженка для українського кіномистецтва.			
Тема 3. Українські режисери-новатори ХХ століття Іван Кавалерідзе, Микола Шпиковський, Арнольд Кордюм, Петро Чардинін, Георгій Тасін, Марк Донської, Леонід Луков, Юрій Ілленко, Леонід Осика, Микола Мащенко, Леонід Биков, Кіра Муратова, Фелікс Соболев та інші. Формування авторської кіномови.	2		
Тема 4. Українське поетичне кіно 1960–1970-х років Естетика метафори, символізм, фольклорна образність. Творчість Сергія Параджанова як ключовий етап розвитку українського авторського кіно.	2		5
Тема 5. Документальне, науково-популярне та анімаційне кіно в Україні Розвиток кінодокументалістики. Особливості екранної публіцистики.	2		
Змістовний модуль 2.			
Тема 6. Телемистецтво в Україні: становлення і жанрова специфіка Телефільм, телесеріал, телевізійна документалістика. Трансформація телевізійного простору.		2	5
Тема 7. Провідні кіностудії України: історія та сучасність Національна кіностудія художніх фільмів імені Олександра Довженка. Одеська кіностудія. Національна кінематека України. Українська студія хронікально-документальних фільмів Укртелефільм та ін.		2	5
Тема 8. Державна політика у сфері кінематографа та система підтримки національного кіно. Законодавча база, статус національного фільму, продюсерські моделі.		2	
Змістовний модуль 3.			
Тема 9. Відродження українського кіно		2	5

після здобуття незалежності.			
Тема 10. Тематика і проблематика сучасного українського кіно Національна ідентичність, історична пам'ять, війна, соціальні зміни.		2	5
Тема 11. Українське кіно у світовому контексті. Міжнародні фестивалі, копродукція, інтеграція до європейського кінопростору.		12	5
Змістовий модуль 4.			
Тема 12. Сучасне українське телебачення та серіальне виробництво. Телесеріали, комерційні формати, цифрові платформи.		2	5
Тема 13. Методологія аналізу фільму та телевізійного продукту. Комплексний художньо-критичний та культурологічний аналіз.		2	10
Тема 14. Підготовка і презентація аналітичного або творчого проєкту з сучасного українського кіно і телебачення як формування дослідницької позиції.		4	10
Всього за курсом:		10	20
Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання курсу	Лекції – 5 балів Практичне заняття – 55 балів Самостійна робота – 10 балів Залік – 30 балів		
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання заліку допускаються студенти, які за результатом змістового модуля набрали не менше як 25 балів.		
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для заліку	
90 – 100	A	Зарховано	
80 – 89	B		
70 – 79	C		

60 – 69	D	
50 – 59	E	
26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного розуміння розвитку сучасного українського кіно і телемистецтва як важливого складника національного та світового культурного процесу, а також на розвиток практичних навичок професійного аналізу аудіовізуальних творів і створення власних аналітичних або концептуальних медіапроектів.

Навчання ґрунтується на принципах академічної доброчесності, наукової об'єктивності, творчої ініціативності, взаємної поваги та активної участі студентів у навчальному процесі.

Відвідування лекційних і практичних занять є обов'язковим. Допускається пропуск занять лише з поважних причин (хвороба, офіційні обставини), підтверджених відповідними документами. Пропущені практичні заняття підлягають обов'язковому відпрацюванню у формі індивідуального аналітичного завдання (аналіз фільму, підготовка рецензії, дослідницького есе або презентації).

Курс має аналітично-практичний характер, тому активна участь у семінарах, дискусіях, колективному аналізі фільмів і телепроектів є важливою складовою навчального процесу. Пасивна присутність без включеності в роботу знижує підсумкову оцінку.

Самостійна робота включає:

- опрацювання теоретичних джерел з історії та теорії українського кіно і телемистецтва;
- перегляд і критичний аналіз художніх, документальних фільмів та телевізійних проєктів;
- підготовку аналітичних есе, рецензій чи доповідей;
- розробку концепції дослідницького або творчого аудіовізуального проєкту; підготовку рефлексивних текстів і презентацій.

Усі завдання мають виконуватися у встановлені терміни. Під час вивчення дисципліни здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності.

Забороняються: плагіат; самоплагіат; фабрикація та фальсифікація матеріалів; списування та несанкціонована допомога. У разі виявлення порушень академічної доброчесності студент отримує незадовільну оцінку за відповідний вид роботи без права повторного подання.

Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою та включає:

- поточну роботу на практичних заняттях;
- підсумковий аналітичний або концептуальний проєкт (усна презентація та письмове обґрунтування).

Критерії оцінювання базуються на глибині аналізу, аргументованості висновків, концептуальній цілісності, рівні володіння термінологією та здатності до критичної рефлексії.

Взаємодія між викладачем і студентами ґрунтується на засадах взаємоповаги, толерантності та етичної поведінки. Критика в межах курсу має конструктивний і професійний характер.

У разі потреби можливе використання дистанційних або змішаних форм навчання відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти.

Література

Базова

1. Авраменко, А., (2010). Незняті фільми Сергія Параджанова. Українське кіно від 1960-х до сьогодні : проблема виживання, 67–75.
2. Андрущенко, Т. І. (2022). Інтегративний характер культурології: художня культура та мистецький ринок. Культурологічні виміри актуальних проблем мистецтва : колективна монографія / за заг. ред. проф. Т. І. Андрущенко. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова. 252 с.
3. Безклубенко, С., (2004). Українське кіно : начерк історії. Київ : Альтерпрес. 4.
4. Безручко, О.В., (2010). Вітчизняна кіношкола. Режисери-педагоги. К. : Київ. міжнар. ун-т.
5. Безручко, О.В., (2017). Формування кінематографічної школи в Україні: монографія. Київ ; Видав. центр КНУКІМ.
6. Брюховецька, Л.І., (2012). Українські обличчя кіно й театру. К. : Задруга. 528 с.
7. Брюховецька, Л.І. (2005). Жіночий кінематограф України. Мистецтвознавство України, 5, 191–196.
8. Брюховецька, Л.І., (2006). Кіносвіт Юрія Іллєнка. К. : Задруга. 288 с.
9. Брюховецька, Л.І., (2011). Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Логос.
10. Брюховецька, О.В. (2012). Українське поетичне кіно в контексті національного питання в СРСР. Наукові записки НаУКМА. Теорія та історія культури, 27, 40–45.
11. Бучко, Р., Волошенюк, О., Дорошенко, А., (2016) Історія українського кіно: у 5 т. Київ: ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, Т. 2: 1930–1945.
12. Гайворонська, А. А., (2014). Творці української кінострічки (з архівних збірань ЦДАМЛМ України). Архіви України, 2, 142–149.
13. Гопко, Г., Соколов, Є., Данченко, О. (2016). Яким має бути українське масове кіно?. Кіно-Театр. No 6 (128). С. 2.
14. Горобець, К., (2024) Сучасний контекст українського виробництва телевізійних серіалів. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого: Збірник наукових праць. К. Вип. 34. С. 143–150.
15. Госейко, Л., (2005). Історія українського кінематографа. 1896-1995. К. : KINO-KOLO. 464 с.
16. Зубавіна, І.Б., (2007). Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті. Київ : Фенікс. Ін-т проблем сучасного мистецтва Акад. мистецтв

України. Київ : Фенікс. 296 с.

17. Дзюба Д. Жанровий аспект сучасного телевізійного контенту. Постановка проблеми // Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії : зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ, 2012. Вип. 12. С. 167–173.

18. Журавльова, Т. (2023). Українське екранне мистецтво початку ХХІ століття в процесі національної ідентифікації. Науковий вісник Київського національно-го університету імені І. К. Карпенка-Карого. №32. С. 93–101.

19. Ілляшенко, В., (2004). Історія українського кіномистецтва. К: ВІК.

20. Капельгородська, Н., (2004). Кіномистецтво України в біографіях : кінодовідник / Н. Капельгородська [та ін.] ; Держ. ком. телебачення і радіомовлення України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Музей-майстерня та Благод. меморіал. фонд Івана Кавалерідзе. К. : АВДІ. 712 с.

21. Капелюшний, В.П., Конта, Р.М., Ховайба, Н.Г., (2019). Українське поетичне кіно Сергія Параджанова: радянська історіографія. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, 2, С. 300–304.

22. Кирилова, О., (2010). «Постмодернізація» сучасної української культури та опір традиції : (на прикл. кінематографа). Вісн. Черніг. держ. пед. ун-ту. Серія «Філософські науки», 75, 175–177.

23. Колос, Д., (2012). Український кінематограф ХХІ століття: постмодерністський прорив. Наук. зап. Серія «Культурологія», 10, 29–34.

24. Кривуля, О., (2009). Творча діяльність визначних українських жінок театру і кіно в умовах більшовицького режиму у 20–30-х роках ХХ ст. Гілея : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Укр. Акад. Наук, 23, 84–89.

25. Крупник, Л.О., (2012). Формування національної пам'яті засобами українського мистецтва у середині 60-х – 70-х роках ХХ ст. в УРСР. Національна пам'ять: соціокультурний та духовний виміри, 4, 268–278.

26. Кузіна, Н., Ховайба, Н., (2013). Українське кіномистецтво і тоталітаризм (друга половина 1960-х – 1980-ті роки). «Wrocławskie Studia nad Posttotalitaryzmami», 1. 273–285.

27. Кузюк, О., (2011). Фінансування кінематографа в УРСР в роки першої п'ятирічки [1928–1932 рр.]. Гілея : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Укр. Акад. Наук, 53 (№ 10), 114–118.

28. Кульчинська, Л. (2016). Смыслоутворення в кінематографі: жанрові механізми. Київ: НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 144 с. Серіал. URL: <http://surl.li/ruvpj>

29. Купрійчук, В., (2012). Особливості формування та реалізації політики українських урядів у сфері кіномистецтва (1917–1920 рр.). Вісн. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, 2, 20–28.

28. Левицька, Й., (2011). Повернення до коріння. Українське поетичне кіно. К. : Задруга.

29. Миславський, В., (2018). Історія українського кіно 1896–1930: факти і документи. Т. 1. Харків: «Дім Реклами».

30. Миславський, В., (2020). Становлення кіновиробництва та кінопрокату в Україні (1896–1917). Riga: Globe Edit.
31. Мусієнко, О., (2018). Модернізм & авангард: єдність протилежностей : кінематограф ХХ століття. Київ : Логос. 400 с.
32. Мусієнко, О.С., (2011). Митець і влада, Параджанов: зміна долі. Мистецтвознавство України, 3, 194–201.
33. Наумова, Л.М., (2014). Умови виникнення українського національного кінематографіа і діяльність ВУФКУ. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого, 15, 152–160.
34. Новікова, Л., (2010). Ідентифікація сучасного українського кінематографа в світі. Наук. вісн. КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого : зб. наук. пр., 6, 102–111.
35. Пасічник, А., (2011). Передісторія виникнення Одеської кінофабрики ВУФКУ. Наук. вісн. КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого : зб. наук. пр., 9, 34–45.
- Пачос, Ю., (2012). Співпраця України і Польщі в галузі кінематографу за роки української незалежності (1991–2011). Інтелігенція і влада : громад.- політ. наук. зб. Серія «Історія» / Одес. нац. політехн. ун-т., 26, 125–131.
36. Пашенко, А., (2012). Українське поетичне кіно як зразок національного кінематографа. Кіно-театр, 2, 29-32.
37. Размашкіна,, І., (2005) Вплив Довженка на світовий кінопроцес. Кіно-Театр, 2, 31–33.
38. Росляк, Р., (2009). Українське кінематографічно-фільмове товариство «УКФО – Г. І. Лібкен» та його статут [1918 р.] Наук. вісн. КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого : зб. наук. пр., 4/5, 310–333.
39. Росляк, Р., (2011). Встановлення радянською владою контролю над українським кінематографом (1918–1920 рр.). Вісн. ДАКККіМ, 2, 163–167.
40. Росляк, Р., (2011). Формування органів управління кінематографа в Україні (1919). Студії мистецтвознавчі / НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського, 3 (35) : Театр. Музика. Кіно, 42–48.
41. Русанівський, І., (2004). «Тіні забутих предків» – його доземний уклін Україні. Виповнилося 90 років від дня народження видатного кінорежисера Сергія Параджанова . За нашу Україну, 10 (12 березня).
42. Самойленко, Т., (2010). Особливості становлення та розвитку українського радянського кінематографу (1920–1930-ті рр.). Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія «Історія», 2, 255–258.
43. Свято. Р., (2014). Сергій Параджанов і мистецьке та дисидентське середовище України 1960-1970-х років. Сергій Параджанов і Україна: [зб. ст. і док.], 148–149.
44. Трубочанінов, С., (2010). Розвиток кінематографу за Української держави гетьмана П. Скоропадського (на матеріалах Правобережної України). Освіта, наука і культура на Поділлі : зб. наук. пр., 16, 393–399.
45. Ховайба, Н. Г., (2015). Державна політика у галузі кінематографу УРСР (друга половина 1960-х – перша половина 1980-х рр.) [Текст] : автореф. дис. на

здоб. наук. ступ. канд. іст. наук : 07.00.01 – історія України. Київ.

46. Станіславська, К. (2023). Мистецьке, художнє, візуальне, видовищне: до питання базової термінології в естетичній царині сучасної культури. Науковий вісник Київського національного університету іме-ні І. К. Карпенка-Карого. 32. С. 118–124.

47. Ховайба, Н., (2009). Ідеологічна складова українського радянського кінематографу середини 1960-х – середини 1980-х років. Етнічна історія народів Європи, 29, 95-99.

48. Ховайба, Н., (2012). Тема українського села у радянському кіномистецтві (1965-1985 рр. Вісник книжкової палати України. К., 3, 36–39.

49. Ховайба, Н., (2013). Діяльність української «школи поетичного кіно» в умовах політичних реалій 1960-х – першої половини 1970-х років. Гілея, 71, 195–200.

50. Ховайба, Н., (2013). Українські митці та радянська влада: протистояння, утиски, репресії (друга половина 1960-х – 1970-ті роки). Гілея, 69, 143–147.

51. Чернега, П.М., (2014). Вплив творчої спадщини Олександра Довженка на світовий кінематограф: огляд зарубіжної історіографії. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 6: Історичні науки. М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 12, 122–127.

Інтернет-джерела

52. Державне агентство України з питань кіно URL: http://dergkino.gov.ua/ua/text/programm_projects.html Національна Спілка кінематографістів України URL: <http://www.ukrkino.com.ua/home/>

53. Українська Кіноасоціація (УКА) URL: <https://mpa.org.ua/>

54. Центральний державний архів кіно, фото та фонографічних матеріалів ім. Пшеничного URL: <https://tsdkffa.archives.gov.ua/>

**Викладачі : Надія Кукуруза, доцент
Надія Левченко, доцент**